

УДК: 130.122

Бондаревич І.М.¹

¹ канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК ДОВІРЧИХ ВІДНОСИН

Соціальні практики довірчих відносин відображають практичне опанування тих чи інших цінностей в суспільстві, глибину їх вкоріненості. Відстежуючи їх на рівні соціальних дій і інституцій можна скласти чітке уявлення стосовно їх опанування суспільством в поточний момент. Ці данні є доволі інформативними, особливо стосовно внутрішніх тенденцій розвитку перехідних суспільств, до яких відноситься й українське суспільство. Серед

різноманіття соціальних практик максимально принагідними для досліджень є саме соціальні практики довірчих відносин: саморозвитку, особистих стосунків тощо.

В науковій літературі критерії соціальних практик визначаються як відтворюваність, стійкість, масовість, нормативність. Засади дослідження соціальних практик особистого характеру заклали в своїх роботах М. Фуко («Історія сексуальності») і Е. Гідденс («Трансформація інтимності»).

Вельми важливим є те, що опанування цінності любові починається із побудови стосунків із самим собою. Здатність любити набувається в процесі пізнання своїх можливостей, осягнення сенсу поваги до себе як представника людства, сенсу саморозвитку. Людина, яка саме так зможе полюбити себе, полюбить одразу і все людство, до якого належить, і все живе, часткою якого вона є. За яких умов це можливо? Зосередженість на «тут і зараз», усвідомлення поточного моменту, самодисципліна, активна життєва позиція, відкритість до нового. За якими ознаками виявляємо здатність любити? Любов індивіда демонструє свою соціальну сутність. Якщо людина здатна любити, то вона любить не тільки обрану людину, а людей взагалі, світ природний, Землю – як дім, Всесвіт – як лоно своєї домівки.

Соціальні практики опанованих цінностей любові виявляються у вигляді спільнот любові: Наприклад, в сучасному українському суспільстві це волонтерський рух, спільноти побратимів, спільноти суспільних активістів (проект Prozorro, рух «Доброчесність», спільнота «Параюристи» тощо). В світі сьогодні спостерігається чергова хвиля розповсюдження релігійних течій індуїстського, буддистського спрямування, в яких головує ідея любовного ставлення до Бога, світу, людей. Взагалі, пошуки Бога-Любові в межах різноманітних релігій можна оцінювати як спосіб цілеспрямованого втамування природної жаги любити, як спосіб торування власного шляху любові в обраній спільноті.

Найменшою і найважливішою спільнотою любові є щаслива родина. Згадані спільноти любові є осередками, в яких народжуються нові соціальні практики (волонтерських рух, рух суспільних активістів, створюються громадські організації), нові приклади для наслідування. В них особисті стосунки трансформуються в соціальні дії, набувають масштабів соціальних практик, які згодом оформлять нові суспільні інституції – інституції громадянського суспільства.

Очевидно, тільки в площині соціальних інституцій призначення і роль соціальних практик стосунків любові вимальовуються повною мірою. Рівень розвитку інституцій громадянського суспільства в Україні (ОСМД, об'єднані територіальні громади, громадські організації, напр. Громадська Рада міжнародних експертів, Рада громадського контролю при НАБУ тощо)

засвідчує силу впливу симулякрів любові на поточний стан суспільства і його перспективи.

В перехідних суспільствах, які за визначенням знаходяться в складних економічних і політичних умовах, доволі розповсюдженим явищем є симулятивні соціальні практики. Їх співвідношення з практиками опанованих цінностей є доволі інформативним для успішного соціального прогнозування. Якщо на рівні соціальних інституцій засвідчені масштабні об'єднавчі тенденції, підвищення градусу соціальної солідарності, це означає, що на рівні соціальних практик і дій симулякри підживлюватися майже не будуть.

Особливість соціальних практик перехідного суспільства обумовлена природним поширенням егоїстичних мотивацій індивідів. Але соціальність торує свій шлях саме через випробування егоїзмом. Останнє також стосується і соціальних практик стосунків любові. В такий спосіб унаочнюється значення еволюції інтимних практик індивідів у формуванні соціальних інституцій.